

SPECIAL REPORT

Květen 2020

Zemědělské komodity: Vývoj a výhled cen mléka, skotu, hovězího masa, pšenice a řepky

Tereza Hrtúsová, Tomáš Kozelský, Radek Novák

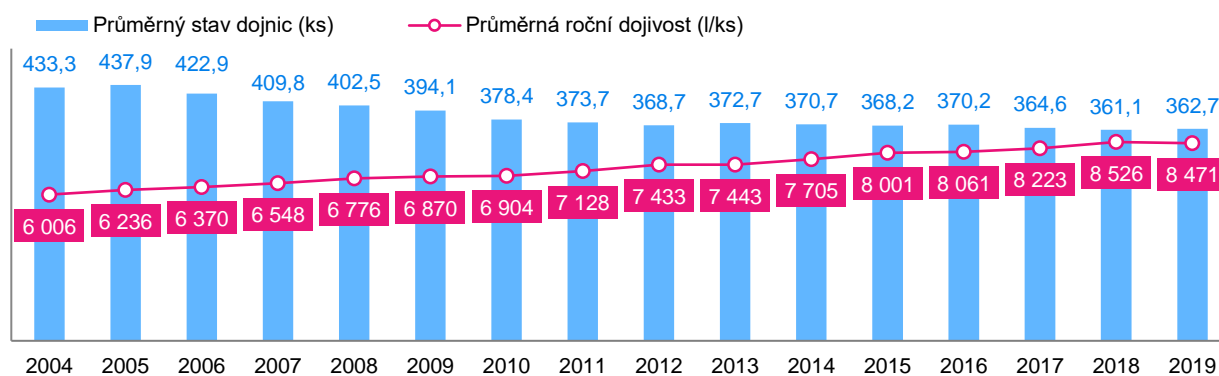
EU Office / Knowledge Centre

ČESKÁ
spořitelna

1 Mléko

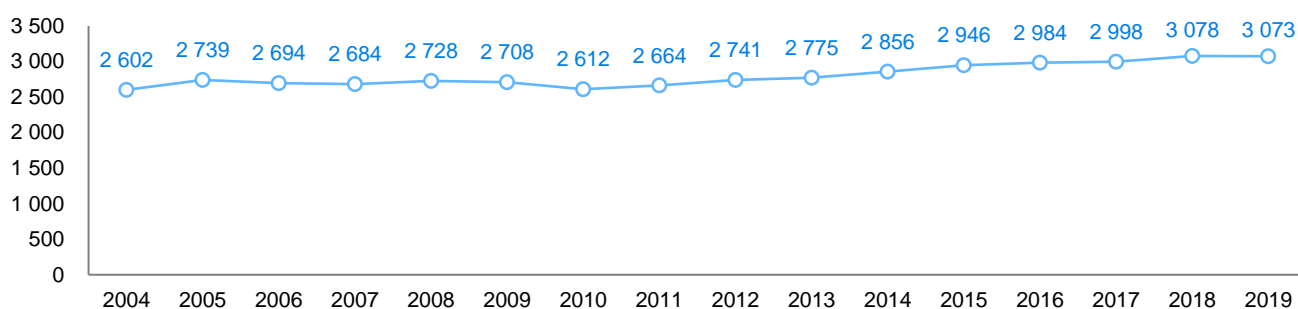
Počet dojnic v ČR dlouhodobě klesal, v roce 2019 se však tento pokles zastavil a počet dojnic vzrostl o 1 600 kusů na celkových 362,7 tisíc. Průměrná roční dojivost naopak dlouhodobě roste a stejně tak výroba mléka. Loňský rok byl ovšem výjimkou, kdy průměrná dojivost klesla o 0,6 % a velmi mírně se snížila i výroba mléka (o 0,2 %).

Stav dojnic a dojivost v ČR

Zdroj: ČSÚ, [Ministerstvo zemědělství ČR](#)

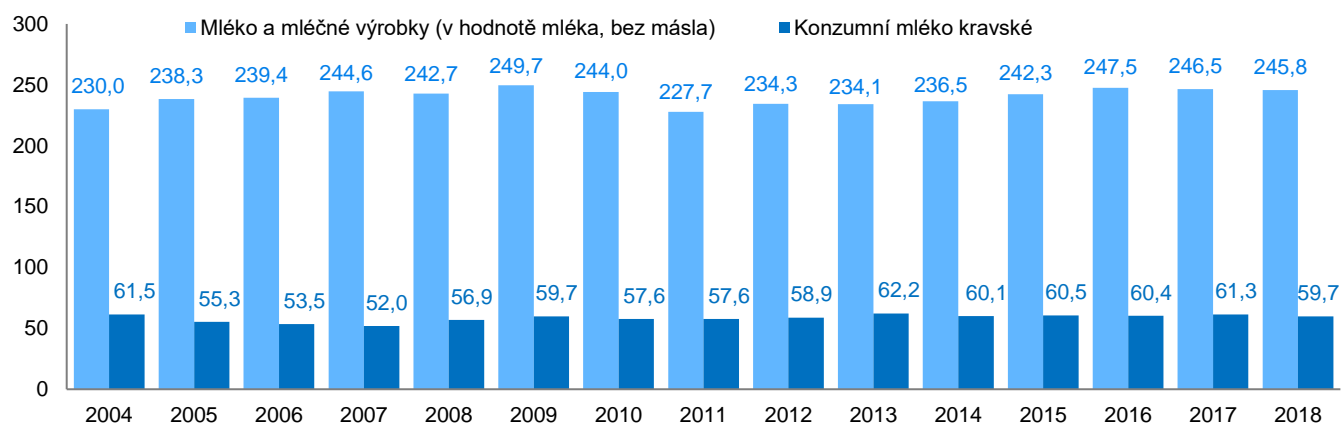
Výroba mléka v ČR v mil. litrů

Zdroj: ČSÚ, [Ministerstvo zemědělství ČR](#)

Tuzemská spotřeba mléka a mléčných výrobků závisí do značné míry na vývoji ekonomiky. V době krize po roce 2009 se snížila (do roku 2011 se proti roku 2009 propadla o 9 %). Poté v souvislosti s hospodářským oživením začala spotřeba mléka a mléčných výrobků stoupat. Spotřeba konzumního kravského mléka je stabilnější (pokles mezi roky 2009 a 2011 o 4 %). Obdobný směr vývoje lze očekávat z důvodu krize i v letošním roce.

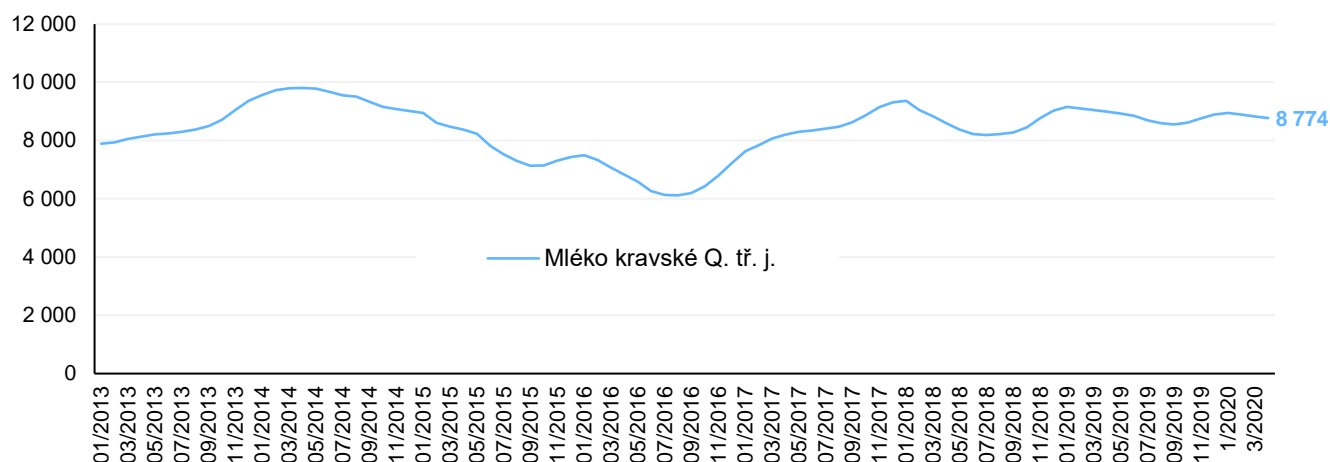
Spotřeba mléka a mléčných výrobků v ČR v kg/os.

Zdroj: ČSÚ, [Ministerstvo zemědělství ČR](#)

Průměrná cena mléka u zemědělských výrobců dosáhla svého novodobého maxima v roce 2014, kdy se přehoupla přes 9,8 Kč za litr. Poté ovšem následoval dvouletý propad až téměř na úroveň 6,1 Kč/l (pokles o 38 %). Poté následovalo opětovné oživení ceny a od konce roku 2017 se cena mléka pohybuje kolem nebo pod hranicí 9 Kč/l. V březnu 2020 průměrná cena mléka zemědělských výrobců činila 8,77 Kč/l.

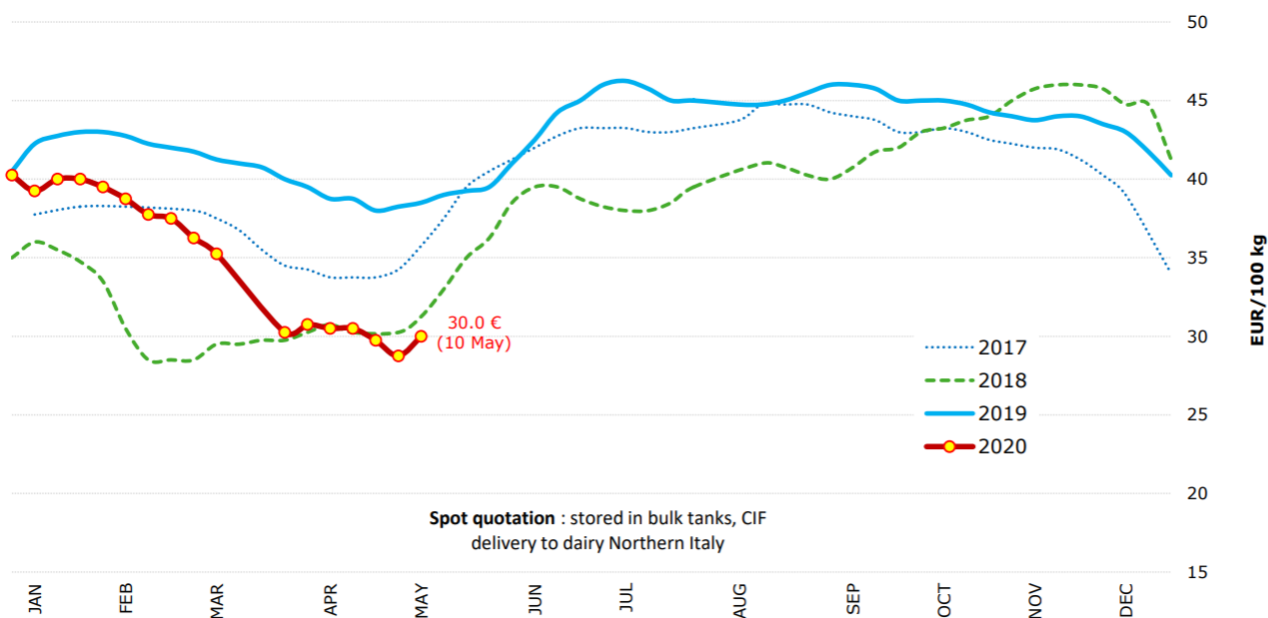
Průměrná cena zemědělských výrobků – mléko kravské (Kč/tis. litrů)

Zdroj: ČSÚ

Burzovní cena čerstvého mléka kótovaná v italském Lodi pak od února do začátku května klesla o 25 % na 30 eur za 100 kg čerstvého mléka. Dubnový pokles ceny se ovšem odehrával i v posledních třech letech. V přepočtu této burzovní ceny na české koruny pak pomáhá oslabení CZK k euru, kdy se např. 13. 5. 2020 obchodovalo 1 euro za 27,41 Kč (0,3 eur = 8,22 Kč), kdežto 13. 2. 2020 to bylo 24,835 Kč (0,3 eur = 7,45 Kč). CZK tedy za tyto 3 měsíce oslabila o 10 %.

Spotová cena mléka kótovaná v italském Lodi (na týdenní bázi)

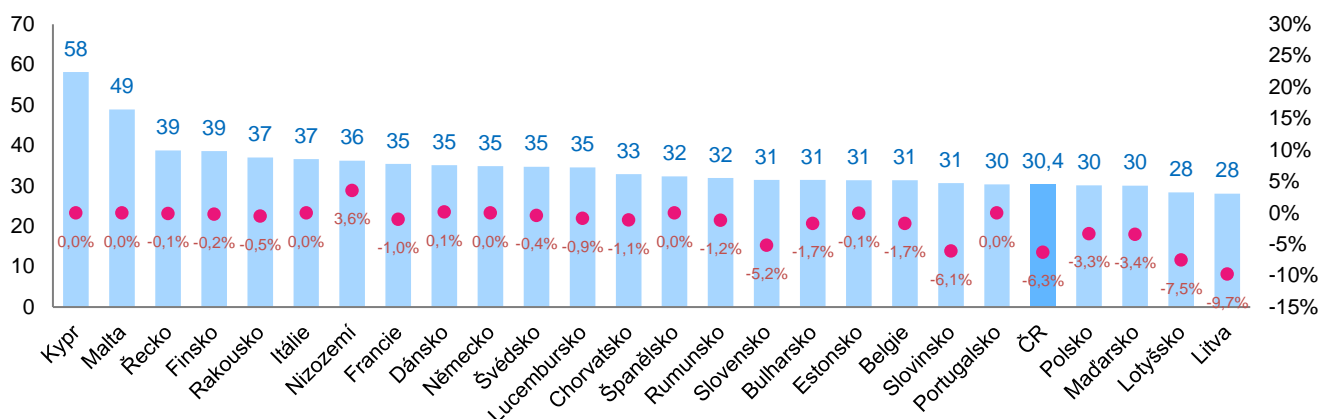

Source : Clal.it

Zdroj: [Evropská komise](#)

Dubnová cena mléka v zemích EU se přitom podle předběžných údajů vyvíjela rozdílně. K největším poklesům došlo v Litvě a Lotyšsku, v Nizozemí naopak cena stoupla. V ČR činila podle dat Evropské komise cena čerstvého mléka 30,4 eur/100 kg.

Vývoj ceny čerstvého mléka v zemích EU v dubnu 2020 (srovnání s březnem 2020) v EUR / 100 kg

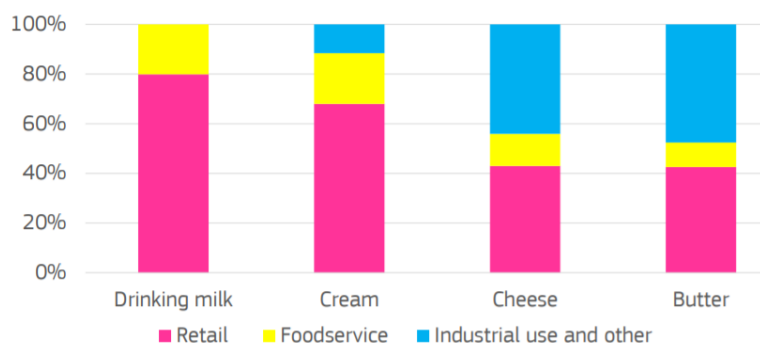

Zdroj: [Evropská komise](#)

Výhled ceny mléka v EU

Evropský trh s mlékem zasáhl na jaře letošního roku souběh vrcholu letošní mléčné produkce v EU spolu s koronavirovou krizí. Ta ještě více zesílila tlak na pokles ceny mléka, který byl patrný již před příchodem krize. Karanténa v mnoha zemích EU sice ze začátku krize podpořila přechodnou poptávku po trvanlivých mléčných produktech (sušené mléko, trvanlivá mléka, příp. máslo), ale zase znamenala, a do budoucna bude pravděpodobně znamenat, pokles zájmu o „luxusnější“ mléčné výrobky jako jsou např. dražší sýry. [Krátkodobý výhled Evropské komise](#) z dubna letošního roku předpokládá, že produkce mléčných výrobků v EU letos vzroste o 0,4 % a stejně tak stoupne i produkce mléka. Exporty i importy z EU by se měly snížit o 6 %, resp. o 8 %, spotřeba mléčných výrobků by měla podle predikce klesnout o 0,3 %. Podle našeho názoru ale bude pokles poptávky po mléčných výrobcích v EU i v ČR vyšší z toho důvodu, že více než 2 měsíce byly zavřeny restaurace, kavárny a hotely, kde se spotřebuje 10-20 % mléčných produktů. Rovněž v minulé krizi klesla spotřeba mléka a mléčných produktů v ČR o 9 % (viz výše).

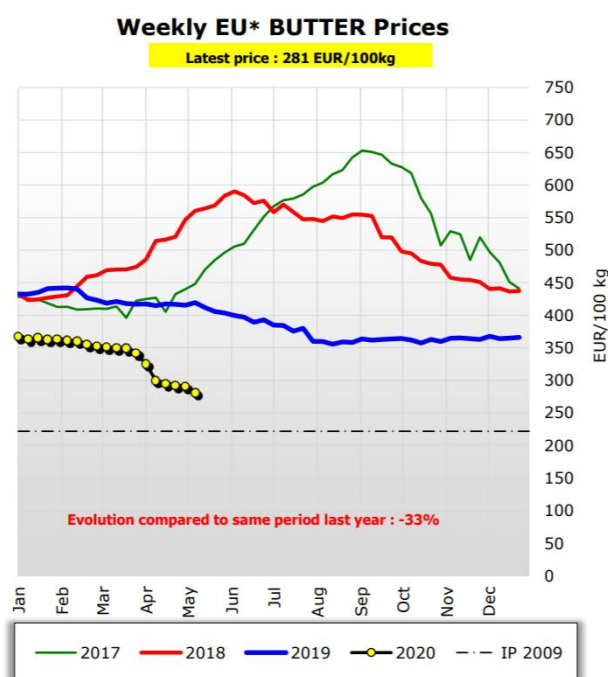
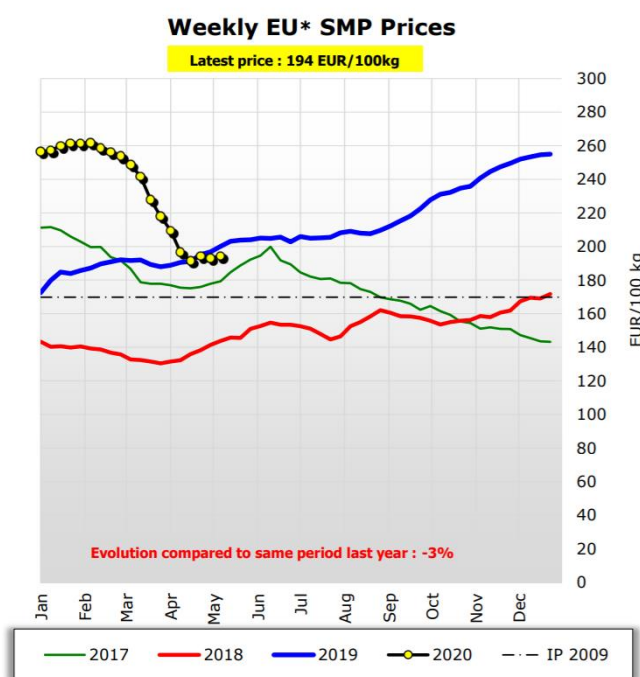
Spotřeba mléčných výrobků podle jednotlivých distribučních kanálů v EU (2019)

Zdroj: [Krátkodobý výhled Evropské komise](#), Eurostat

Zásoby sušeného mléka ve světě jsou nyní poměrně vysoké (např. Čína je loni navýšila o čtvrtinu a tamní koronavirové restriktce ze začátku letošního roku znamenaly další zpracování čerstvého mléka na sušené). Cena sušeného mléka (SMP) v EU tudíž letos klesla, a to mezi únorem a začátkem května o 25 %. Cena másla se za stejné období snížila o 22 %.

Cena sušeného mléka a másla v EU v EUR / 100 kg

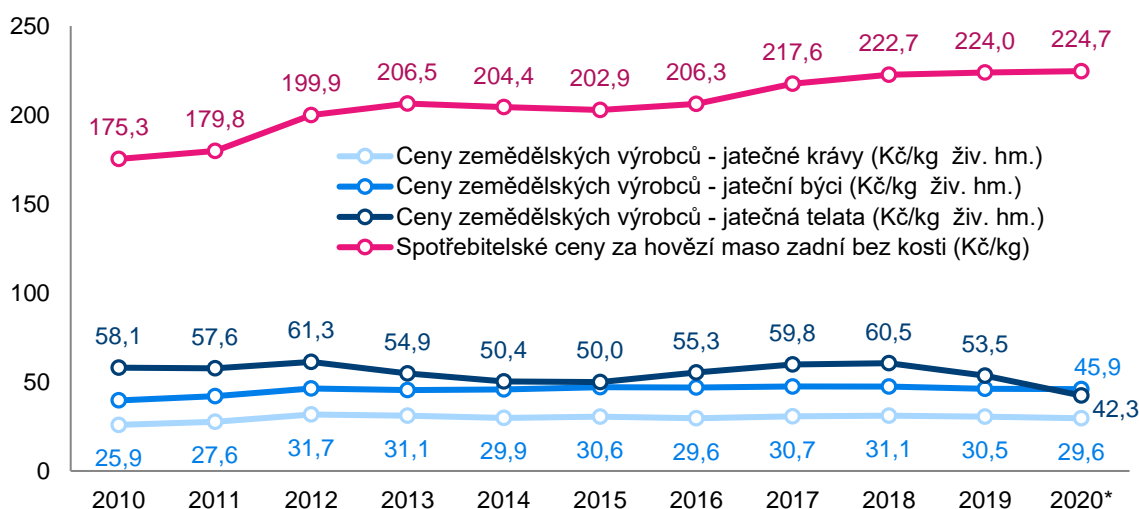
Zdroj: [Evropská komise](#)

Spolu s utlumenou poptávkou se v příštích měsících očekává, že cena mléka bude i nadále pod tlakem. Na druhou stranu by již mohl vyprchat efekt jarního poklesu cen v EU a cena mléka by se mohla ustálit na současných hodnotách (cca 30 eur / 100 kg). K letnímu nárůstu ceny jako v minulých letech (viz graf výše) však z důvodu nižší poptávky po mléčných produktech pravděpodobně nedoje.

2 Skot a hovězí maso

Ceny hovězího masa zemědělských výrobců vykazují v Česku poměrně stabilní úroveň. K mírným výkyvům dochází u cen jatečných telat, kde od roku 2018 cena zemědělských výrobců klesá. Pro řadu chovatelů je však výhodnější živá zvířata vyvážet do zahraničí, kde za kilogram živé váhy dostanou vyšší ceny, než co by získali v ČR. Spotřebitelské ceny hovězího masa zadního bez kostí se výrazně zvýšily mezi lety 2010 a 2013, další významnější nárůst ceny proběhl v letech 2017 a 2018, kde se ustálila kolem výše 224 Kč za kilogram.

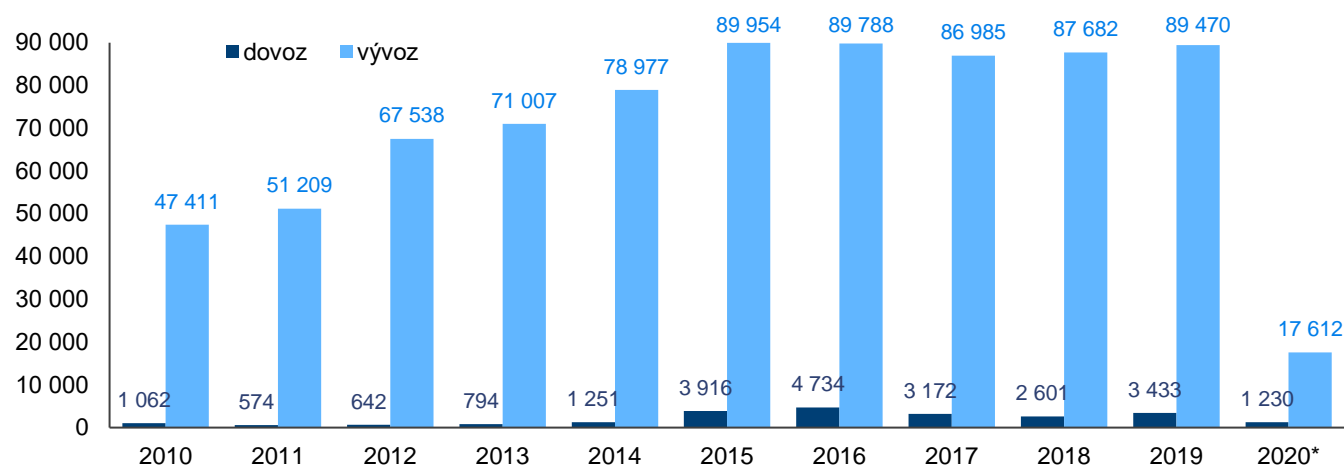
Vývoj cen hovězího masa v ČR (Kč/kg, průměry roku)

Zdroj: ČSÚ, Ministerstvo zemědělství rok 2020 – průměr za leden až březen

Skot se z Česka hlavně vyváží, většina masa zde produkovaného se zpracovává v zahraničí. Česká republika je tak čistým vývozcem u živého skotu, ale je závislá na dovozu zpracovaného čerstvého masa. Naproti tomu dovoz živých zvířat je oproti vývozu minimální.

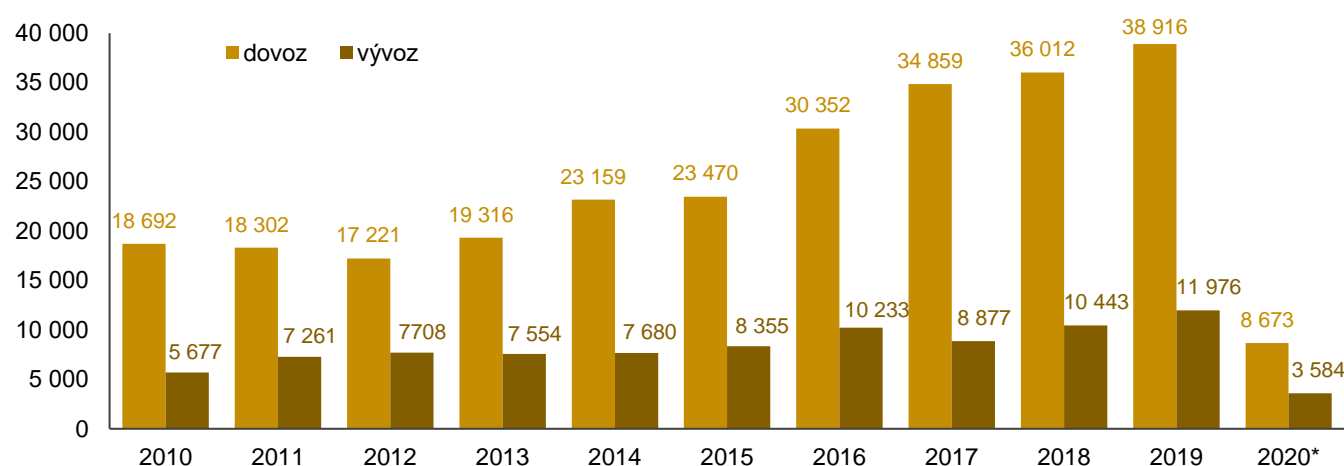
Vývoj zahraničního obchodu živého skotu v Česku (v tunách)

Zdroj: ČSÚ, Ministerstvo zemědělství; *data za rok 2020 leden až březen

Dovoz čerstvého hovězího masa do Česka má v posledních letech poměrně očividnou rostoucí tendenci a v roce 2019 se dostal na své dlouhodobé maximum ve výši téměř 39 tisíc tun.

Vývoj zahraničního obchodu hovězího masa (čerstvé, chlazené) v Česku (v tunách)

Zdroj: ČSÚ, Ministerstvo zemědělství; *data za rok 2020 leden až březen

Situace s hovězím masem v EU

Spotřební trh a nejen s hovězím masem je ovlivněn probíhající pandemií koronaviru. Vedle spotřeby a vývoje cen se tak nynější situace může projevit i v omezení transportu živých zvířat a to hlavně na mezinárodní úrovni.

Vývoj trhu s hovězím masem v EU27

	2019	2020*
Produkce	-0,9 %	-0,6 %
Vývoz	-3,0 %	+1,0 %
Dovoz	+3,9 %	0,0 %
Spotřeba	-0,5 %	-0,7 %

Zdroj: [Evropská komise](#); *výhled

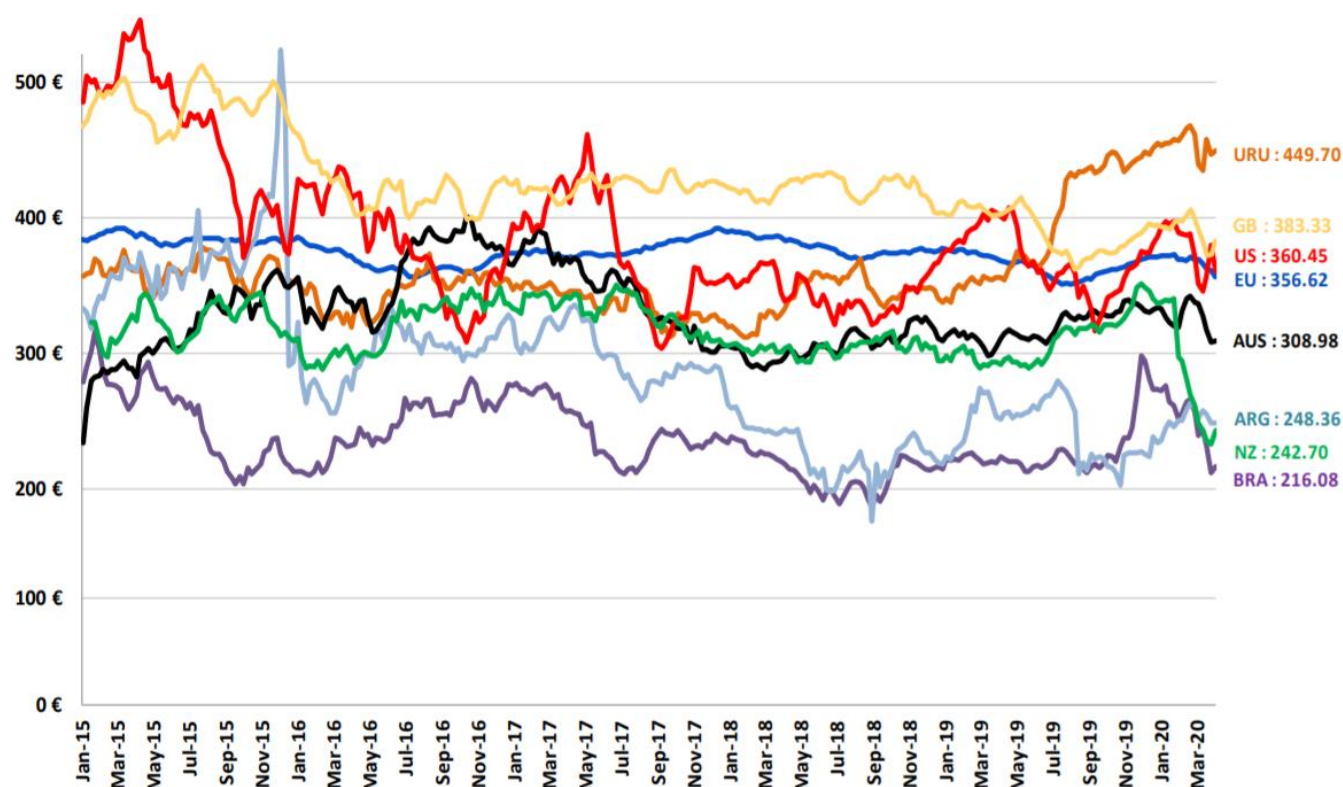
Produkce hovězího masa v EU klesla v roce 2019 o zhruba 1,0 % z důvodu nižších cen a snížení počtu hovězího dobytka v hlavních produkčních státech (Francie, Itálie, Nizozemsko), zatímco pokles v Polsku byl způsoben snížením vývozu. Naproti tomu v Německu došlo k růstu produkce kvůli očekávání brexitu.

Produkce hovězího masa v EU by měla podle výhledu Evropské komise v roce 2020 v klíčových produkčních státech dále klesat. Pokles v EU se odhaduje o 0,6 %, z důvodu menších stád a nižších cen. Pandemie koronaviru ovlivní trh hlavně u některých produktů, v důsledku uzavření potravinářských a řeznických oddělení a supermarketů. Pro rok 2020 se předpokládá mírně nižší spotřeba (z důvodu nižší poptávky a možné nižší dostupnosti masa). Ze střednědobé zprávy [Evropské komise](#) (bez přihlédnutí ke koronaviru) se ve střednědobém horizontu předpokládá snížení spotřeby hovězího masa z 10,6 kg na obyvatele v roce 2019 na 10 kg na obyvatele v roce 2030.

Vývoz hovězího masa by mohl po propadu o 3 % v roce 2019 (v důsledku nižšího vývozu o 10 % do Spojeného království kvůli brexitu) meziročně vzrůst. Dovoz však dle predikce zůstane na hodnotách roku 2019 (kdy došlo ke 4% nárůstu v důsledku vyššího dovozu z Argentiny), a to vzhledem k tomu, že se dovozci do EU budou více orientovat na státy Asie (Čína, Japonsko a Jižní Korea).

V případě živých zvířat došlo v roce 2019 ke snížení vývozu z EU v důsledku nižší poptávky Turecka. Pro rok 2020 se podle Evropské komise očekává další pokles – opět spojený s nižší poptávkou z Turecka a cenovou konkurencí z Brazílie a Uruguaye. Pandemie koronaviru dosud neovlivnila vývoz z EU (včetně živých zvířat). Může však nastat možné narušení dopravy z důvodu restrikcí a nedostatku řidičů nákladních vozidel. Pandemie však ovlivňuje trh s hovězím masem prostřednictvím cen. Některé produkty původně určené pro stravovací služby (např. hamburgery a steaky pro rychlé občerstvení a restaurace) jsou tak částečně přesměrovány na maloobchod, ale za nižší ceny.

Vývoj ceny hovězího ve světě v EUR za 100 kg

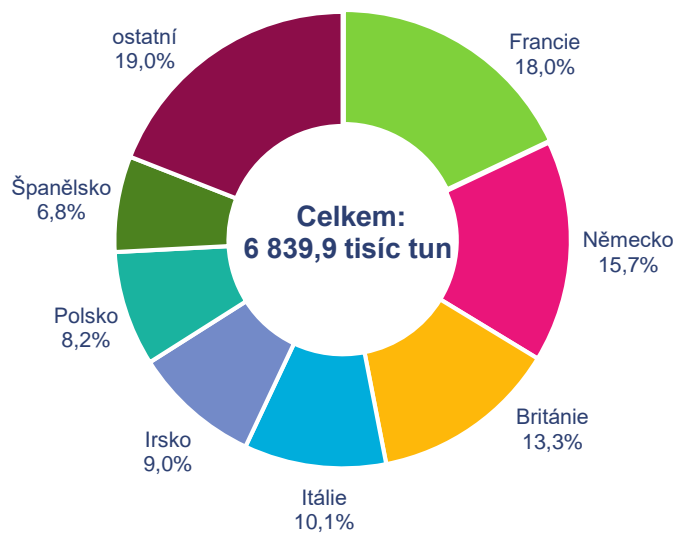
Zdroj: [Evropská komise](#)

Situace na trhu s hovězím masem v EU

19. týden / 2020	Cena (EUR/100 kg j. hm.)	Změna oproti minulému týdnu	Změna oproti minulému měsíci	Změna oproti minulému roku
mladý skot	348,8	-1,4 %	-1,9 %	-1,4 %
mladí býci	343,1	-0,9 %	-2,1 %	-5,3 %
volí	350,3	+1,3 %	+0,8 %	-11,6 %
krávy	255,9	-0,8 %	-0,7 %	-13,8 %
jalovice	348,7	-0,3 %	-1,2 %	-8,4 %

Zdroj: Evropská komise, eAGRI

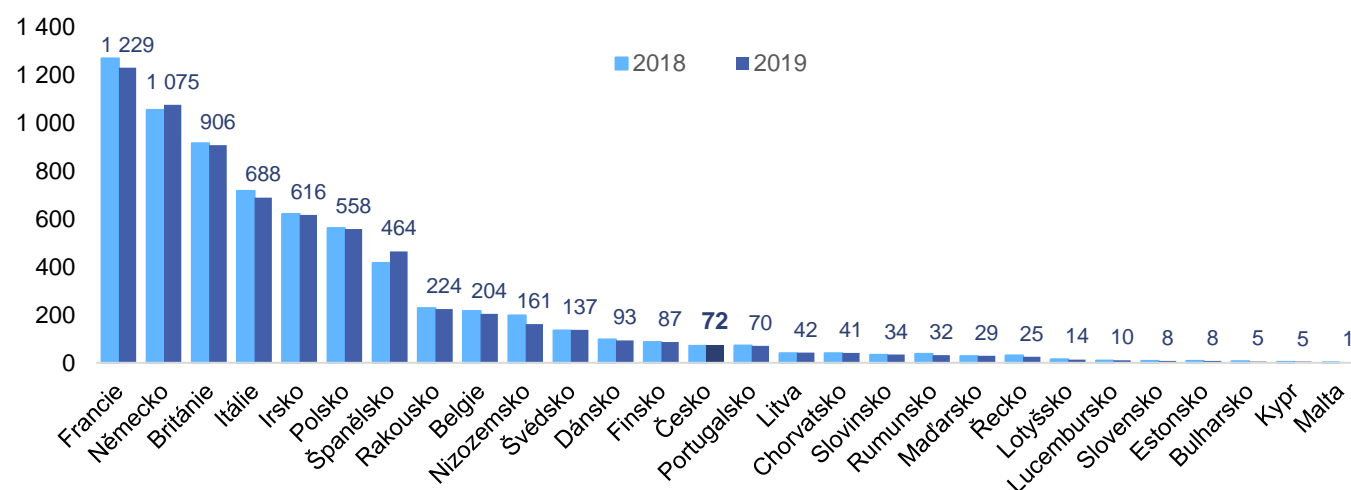
Produkce hovězího masa v EU28 a hlavní producenti v roce 2019 (jateční hmotnost dospělého dobytka)

Zdroj: Eurostat

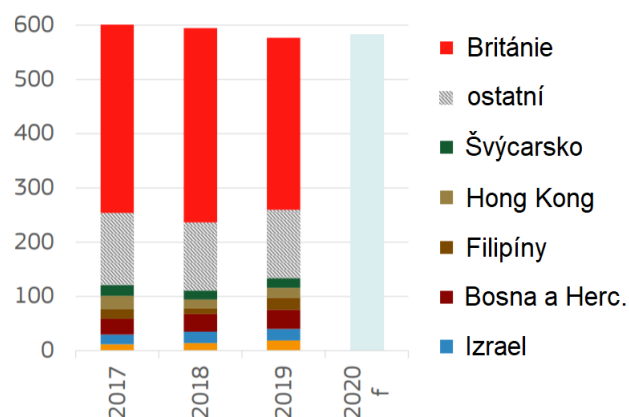
Produkce hovězího masa v EU28 dosáhla 6,84 miliónu tun v roce 2019 (jateční hmotnost dospělého dobytka; v případě počtu to činilo 20,2 miliónu kusů dobytka). Největšími producenty jsou státy Francie (1,23 mil. tun), Německo (1,08 mil. tun), Spojené království (0,90 mil. tun) a Itálie (0,69 mil. tun); Česko zhruba 0,07 mil. tun. Při započítání telat a mladého dobytka se stádo skotu v EU28 počítá na 26,3 miliónů kusů v roce 2019, což představovalo 7,8 mil. tun jateční hmotnosti.

Produkce hovězího masa ve státech Evropské unie (jateční hmotnost dospělého dobytka; tisíc tun)

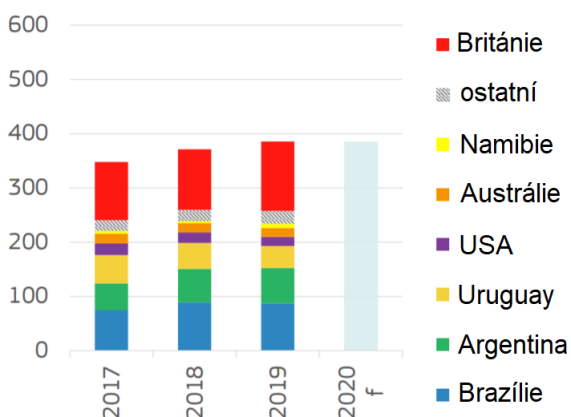

Zdroj: Eurostat

Vývoz hovězího masa z EU27 (tisíc tun)

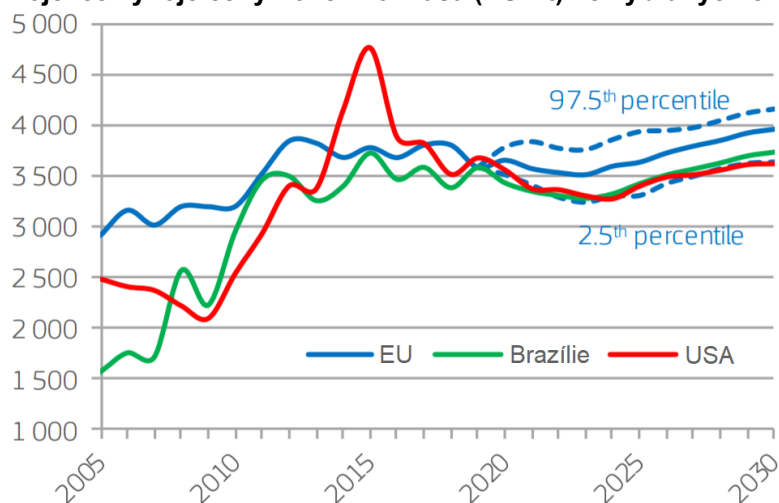

Dovoz hovězího masa do EU27 (tisíc tun)

Zdroj: Evropská komise; 2020 výhled

Projekce vývoje ceny hovězího masa (EUR/t) ve vybraných ekonomikách

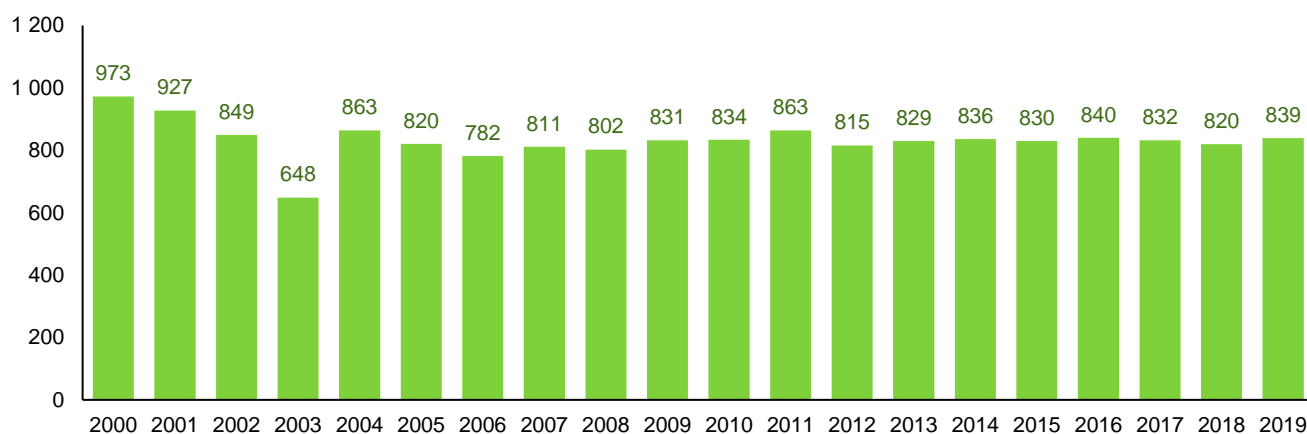

Zdroj: Evropská komise – Střednědobý [výhled](#) vývoje zemědělství, prosinec 2019; bez vlivu pandemie koronaviru

3 Pšenice

Osevní plocha pro pšenici se v ČR dlouhodobě pohybuje okolo hranice 830 tis. ha, v roce 2019 činila 839 tis. ha.

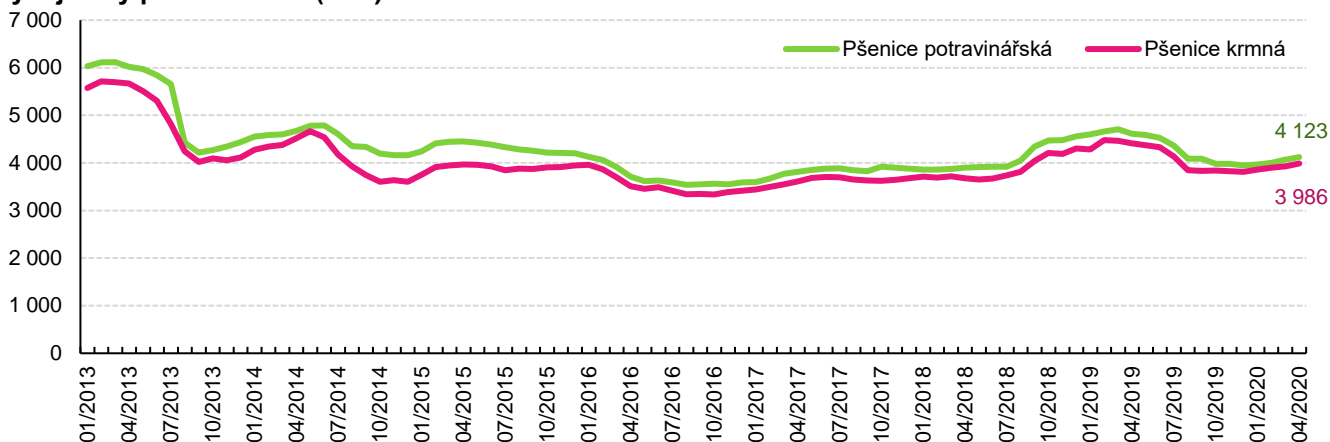
Osevní plocha pšenice v ČR (tis. ha)

Zdroj: ČSÚ

Cena pšenice je v posledních pěti letech poměrně stabilní a pohybuje se mezi 3 500 až 4 000 Kč za tunu. Výjimkou bylo období 2018-2019, kdy v polovině roku 2018 začala cena stoupat k téměř 4 500 Kč za tunu. V polovině roku 2019 pak začala opět klesat, od počátku roku 2020 však zaznamenává měsíční nárůsty. V současnosti se cena pšenice krmné i potravinářské pohybuje okolo 4 000 Kč/t.

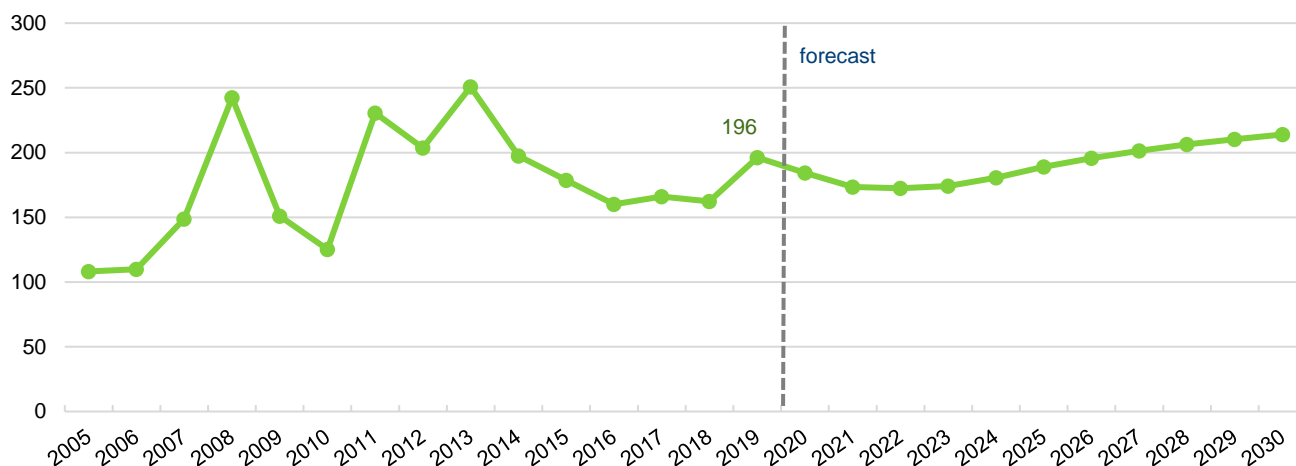
Vývoj ceny pšenice v ČR (Kč/t)

Zdroj: ČSÚ

Vývoj ceny pšenice v EU kolísá a dlouhodobě se pohybuje v rozmezí 100 – 250 eur/t. V letech 2013 až 2016 cena pšenice klesala, v roce 2019 pak opět došlo k růstu a cena za tunu činila 196 eur. Dle výhledu by cena pšenice měla letos klesnout a v tomto trendu setrvat až do roku 2022, poté by mělo docházet k postupnému růstu ceny. Předpověď vývoje však nezahrnuje vliv pandemie koronaviru. V uplynulých týdnech totiž globální ceny klíčových surovin, jako je pšenice, vlivem situace okolo koronaviru významně narostly.

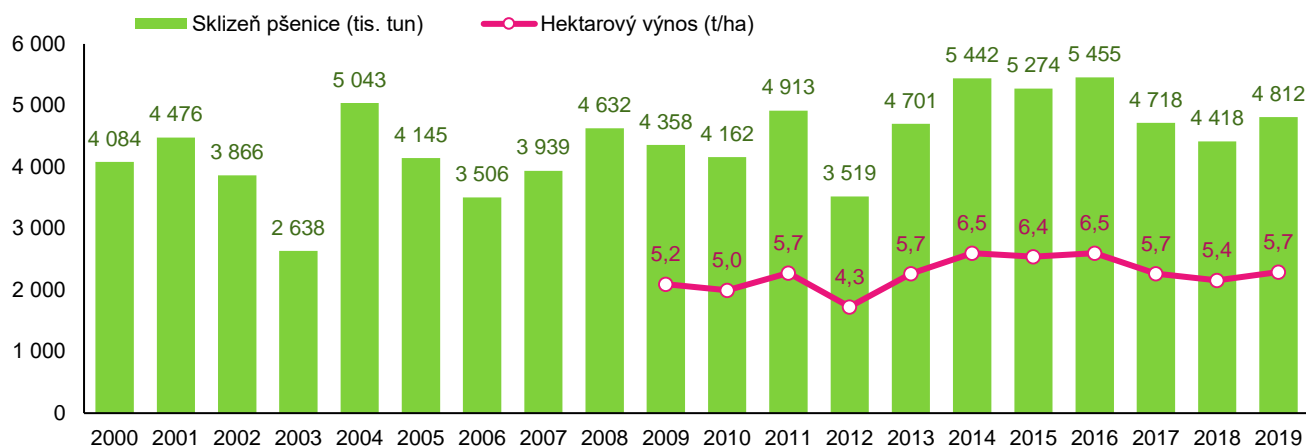
Vývoj ceny pšenice v EU (eur/t)

Zdroj: Evropská komise

Sklizeň pšenice dlouhodobě kolísá, svého maxima dosáhla v období 2014 až 2016, kdy se blížila k 5 500 tis. tun, poté začala klesat. K nárůstu došlo v loňském roce, kdy sklizeň dosáhla 4 812 tis. tun. Tomuto vývoji odpovídá také hektarový výnos pšenice. V období 2012 až 2016 narůstal, poté opět došlo k poklesu. V loňském roce došlo k mírnému nárůstu a jeho hodnota činila 5,7 t/ha.

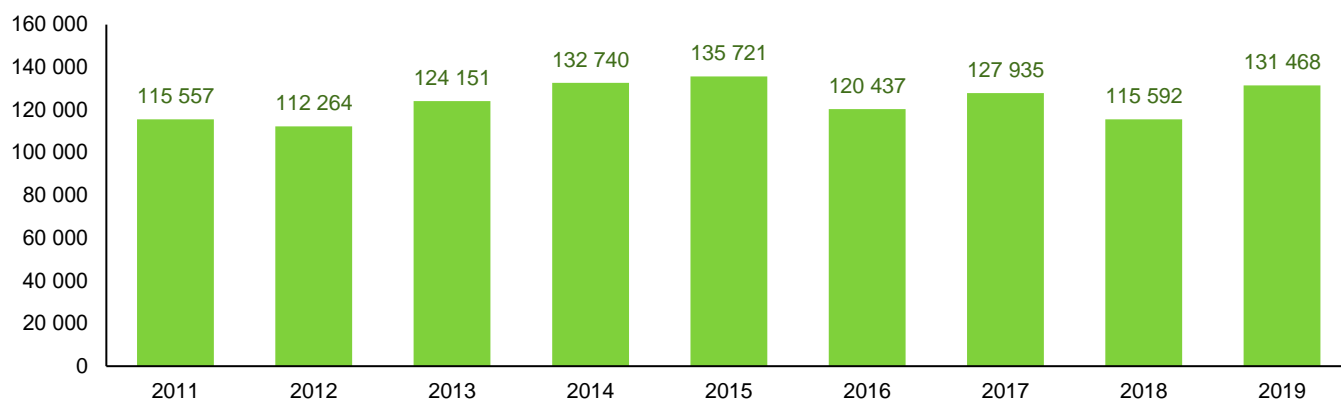
Vývoj produkce pšenice v ČR (sklizeň v tis. tun) a hektarový výnos (t/ha)

Zdroj: ČSÚ

Produkce pšenice v EU má rovněž kolísavý vývoj a v posledních deseti letech se pohybuje v rozmezí 110 až 135 mil. tun. V roce 2019 dosáhla 131 mil. tun, což byl nejvyšší objem produkce od roku 2015.

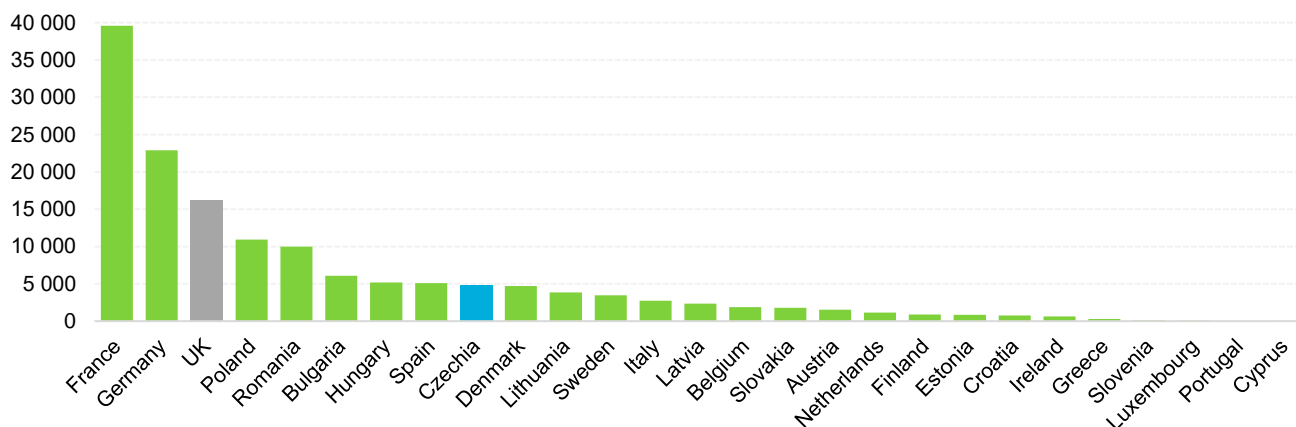
Produkce pšenice EU27 (tis. tun)

Zdroj: Eurostat

Největším producentem pšenice v EU je z hlediska objemu Francie, která se svou produkcí blíží ke 40 mil. tun ročně. Následuje Německo s produkcí přesahující 20 mil. tun. ČR se v rámci EU řadí na 8. pozici.

Produkce pšenice v EU27 a UK (2019, v tis. tun)

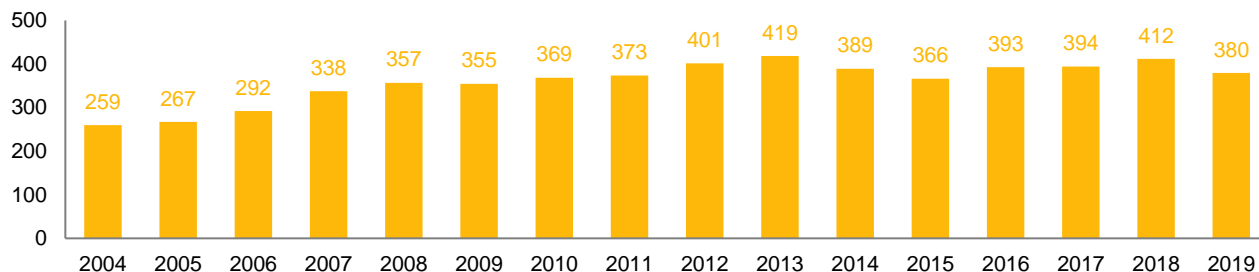

Zdroj: Eurostat

4 Řepka

Po vstupu ČR do EU se osevňovací plocha řepky soustavně zvyšovala až do roku 2013, kdy výrazněji přesáhla hranici 400 tis. ha. V posledních šesti letech se plocha, na které je řepka pěstována, pohybuje kolem této hranice, v roce 2019 dosáhla 380 tis. ha.

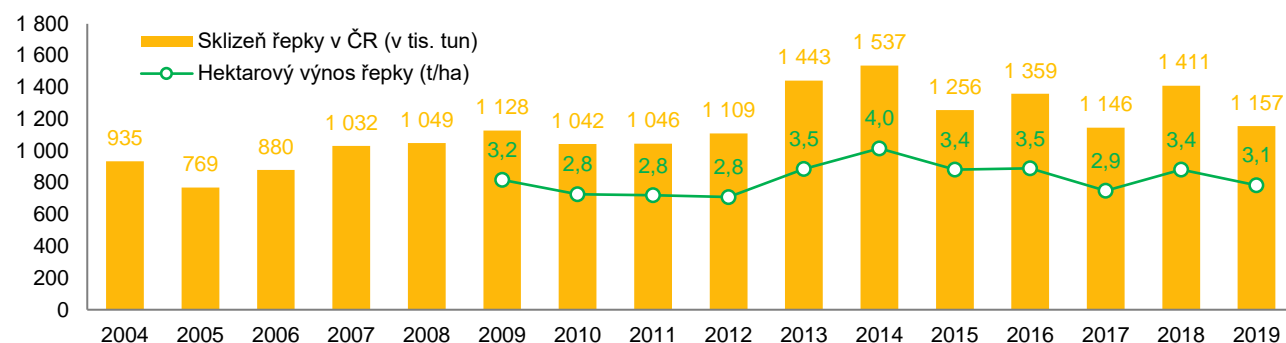
Vývoj osevňovací plochy řepky v ČR (v tis. ha)

Zdroj: ČSÚ

S rozlohou osevňovací plochy souvisí do velké míry i sklizeň řepky v ČR, která dosáhla vrcholů v letech 2013, 2018 a zejména v roce 2014, kdy ovšem hlavní roli hrál vysoký hektarový výnos.

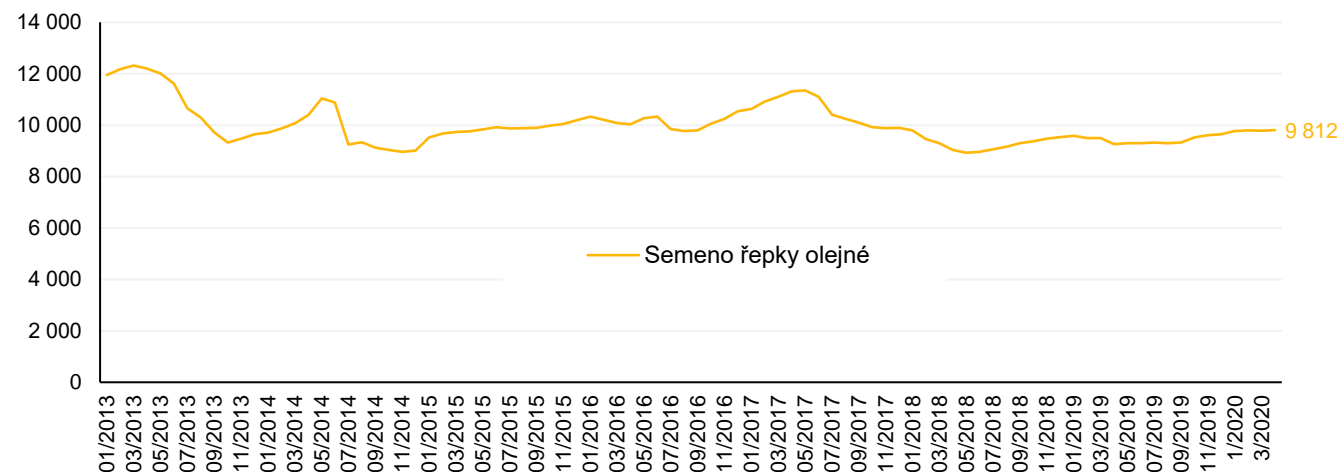
Sklizeň a hektarový výnos řepky v ČR

Zdroj: ČSÚ

Cena semen řepky olejné u zemědělských výrobců je v posledních letech poměrně stabilní. Nárůst přes hodnotu 11 tis. Kč/t zaznamenala cena v roce 2017 v souvislosti s nižším výnosem i sklizní. V roce 2018 se pak snížila na hranici 9 tis. Kč/t, ovšem v loňském a letošním roce opět stoupala, a to až na 9 812 Kč/t v dubnu roku 2020.

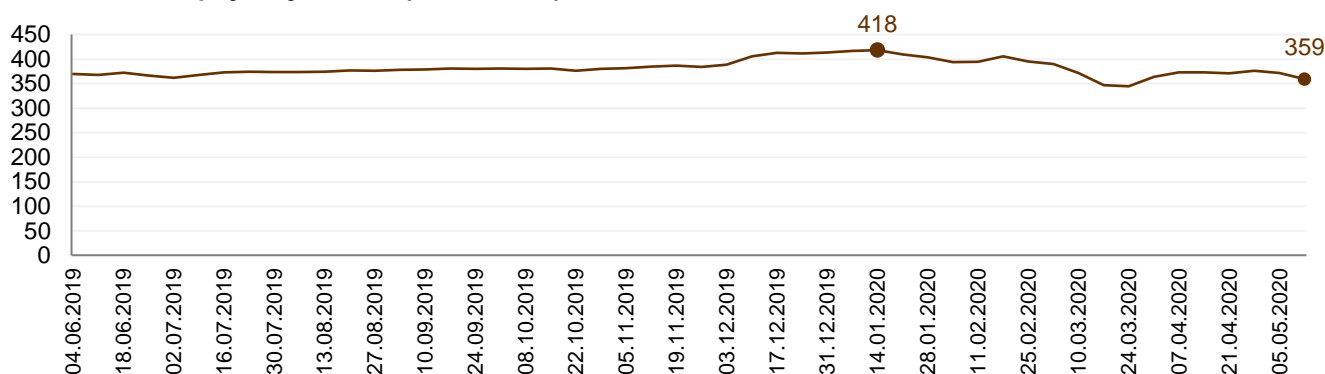
Průměrná cena zemědělských výrobků – semeno řepky olejné (v Kč/t)

Zdroj: ČSÚ

Burzovní cena semen řepky olejné v EU (EU Moselle) byla poslední dva roky stabilní mezi 350 a 400 eur za tunu. Na začátku letošního roku v důsledku nižších světových i evropských zásob vyrostla až na 418 eur/t. Poté ovšem následoval pokles až na 345 eur/t (-18 %). Důvodem byl příchod koronavirové krize, očekávaná nízká poptávka po palivech – včetně biopaliv – a tudíž pád ceny ropy. Avšak pád ceny ropy byl mnohem výraznější, než pokles ceny řepky olejné. Například cena ropy Brent se v březnu propadla na polovinu své únorové hodnoty. Nicméně cena ropy v posledních týdnech již mírně vzrostla, a stejně tak cena řepky se vrátila do svého dlouhodobého koridoru – v týdnu od 12. května se prodávala za 359 eur/t.

Cena semene řepky olejné v EU (EU Moselle) v EUR/t

Zdroj: [Evropská komise – Price monitoring](#)

Vývoj ceny ropy Brent v USD/1 barel

Zdroj: Kurzy.cz

Loňský rok byl v EU charakteristický nízkou produkcí řepky (produkce semena řepky klesla na 12-ti leté minimum 14,9 mil. tun, a to kvůli nízké osevní ploše – o 17 % nižší než 5-ti letý průměr). Letos by produkce v EU měla podle [odhadu Evropské komise](#) vzrůst na 16,5 mil. tun. Ovšem zásoby řepky jak ve světě, tak v EU jsou stále nízké, což by mělo vykompenzovat tlak na pokles ceny způsobený menší poptávkou v letošním roce.

Podpora biopaliv:

ČR se zavázala, že v letošním roce bude 10 % energií v dopravě pocházet z obnovitelných zdrojů. Biopaliva první generace, kam patří i biopaliva z řepky, se na tom můžou podílet maximálně 7 procentními body. I proto nadále platí povinnost dodavatelů pohonných hmot přimíchávat alespoň 4,1 % biosložky do benzínu a 6 % do nafty. Zbýlé 3 procentní body musí tvořit elektromobilita, alternativní pohony nebo např. biopaliva 2. generace. Pokud se však bude elektromobilita rychle rozvíjet i v ČR, může se tento poměr obrátit a plnění 10% cíle v dopravě může přejít hlavně na ni. Tím by se význam biopaliv v dopravě mohl významně snížit. To lze však očekávat nejdříve v polovině 20. let, spíše až kolem roku 2030.

Tomáš Kozelský

e-mail: tkozelsky@csas.cz
tel: +420 956 718 013

Tereza Hrtúsová

e-mail: thrtusova@csas.cz
tel: +420 956 718 012

Radek Novák

e-mail: radeknovak@csas.cz
tel: +420 956 718 015